

TEORETIČNA EVALVACIJA delovnega učbenika **NUOVO CONTATTO A1**,

(avtorji: R. Bozzone Costa, C. Ghezzi, M. Piantoni)

UVODNE MISLI

Lani (2014) je tudi na (slovensko) tržišče prišel prenovljeni učbenik **Nuovo Contatto A1**, predmet pričujoče recenzije, in njegovo nadaljevanje **Nuovo Contatto A2**, v pripravi za leto 2015 pa sta še nadaljnji stopnji, in sicer **Nuovo Contatto B1 in B2**. Založba LOESCHER doslej na slovenskem tržišču še ni bila stalno prisotna, čeprav so nekateri učitelji spoznali predhodni učbeniški komplet **Contatto** z nakupi v Italiji. Sedaj je omenjeni učbenik v veliki meri prenovljen in obenem z ohranjenim konceptom, zaradi katerega so ga nekateri slovenski učitelji italijanščine kot tujega/drugega jezika že radi uporabljali.

Učbenik **Nuovo Contatto A1** je seveda namenjen širokemu krogu uporabnikov za ves svet, torej niti v predhodnih verzijah niti sedaj ni namenjen v prvi vrsti gimnazijcem in srednješolcem v srednjem strokovnem izobraževanju. Kljub temu lahko že ob prvih vizualnih vtisih ugotavljamo, da bo *prav tej ciljni skupini* pričujoča prenovljena izdaja postala verjetno najbližje. Zakaj? Zaradi tehničnih lastnosti. Z nakupom (samo) učbenika pridobi vsak učenec kodo, s katero lahko naloži v svojo poljubno tehnično napravo (osebni računalnik, tablica, pametni telefon ipd.) vse osnovne in številne dodatne vsebine učbenika, tj. učbenik v obliki digitalne knjige (ital. libro digitale), vse zvočne zapise, transkripcije slušnih besedil, videoposnetke s pripadajočimi nalogami ipd. Tako učitelj kot učenec torej prek kode dostopata do številnih raznolikih vsebin (ki sicer niso prosto dostopne).

Papirnati del učbenika kot temeljno učno sredstvo ostaja, vendar z znatnim obsegom digitalne vsebine, ki je v enaki meri dostopna učitelju in učencu. Nedvomno ga bodo lahko s pridom uporabljali številni učitelji za poučevanje italijanščine kot (drugega ali tretjega) tujega jezika v gimnazijskih programih in srednjem tehniškem izobraževanju, vsi pa si želimo, da bo »tehnična« modernost resnično postala spodbuda in način, da bodo današnje mlade generacije raje posegale po mobilnih, tablicah ipd. *tudi* za učenje italijanščine kot TJ/J2.

Oblikovni in zasnovni vidiki:

- Na sprednjem notranjem delu platnic je nazoren fizični zemljevid Italije (ter obenem politični zemljevid z mejami dvajsetih regij), ki korektno prikazuje tudi sosednje države.
- Na zadnjem notranjem delu platnic je reklamno besedilo, ki pojasnjuje digitalne in sorodne vsebine, ki so dostopne brezplačno in preko učbeniške kode na www.imparosulweb.eu in www.booktab.it, ki sta v domeni založbe Loescher (Torino, Italija) – tu so na voljo številni dragoceni viri za učitelje, da se ne zamujajo z *naključnim* iskanjem video in ostalih učnih vsebin, ter za učenca, ki je predvsem prek video vsebin v stiku z živo rabo jezika, ki se ga uči.
- Kombinacija ilustracij, fotografij in besedil v učbeniku deluje uravnoteženo: slikovna oprema nikakor ne prevladuje, strani so »zračne«, kljub temu pa bogate z raznolikimi nalogami za učenje jezika. Slikovni deli so v vlogi orodja: dopolnjujejo in usmerjajo pozornost učenca kot podpora razumevanju, pogosto pa so iztočnice za razvijanje produktivnih spretnosti.
- Barvne oznake učnih enot oz. njegovih delov so nevsiljive, z vtisom jasnosti in nazornosti, pri čemer uporabnik najprej opazi vsebino in ne oznak. Torej, nekaj časa bo vseeno potrebnega za hitro orientacijo na 132 straneh učbenika in nadaljnjih 60 straneh (v isti zvezek integriranega) črnobelega delovnega zvezka in slovnicega pregleda).
- Besedila so tipografsko sicer v večini dobro berljiva, vendar je pisava povsod nekoliko manjša, kar ni nujno prijetno za uporabnike papirnate knjige, toda ostali si bodo s svojo izbrano napravo in uporabo elektronske verzije v tem pogledu že pomagali sami.

SESTAVA IN VSEBINE LEKCIJ

Učnih enot je »samo« pet, s temami, ki bogato in v celoti razvijajo znanja za raven A1, kar pomeni, da se učitelj ne more in ne sme ukvarjati pri pouku predvsem s slovnico, pač pa delovati tako, kot učbenik narekuje: razvijanje vseh štirih zmožnosti ob izdatnem urjenju besedišča in slovnice, vendar samo tiste, ki je za doseganje znanja jezika na ravni A1 potrebna.

Vsebinsko-organizacijski vidiki posamične učne enote v učbeniškem delu

- Uvajalna prva in druga stran v vsako učno enoto vsebujeta slikovne iztočnice in tudi že krajše naloge za spoznavanje ključnega besedišča.
- Sledi nekaj strani (4-5) z oznako »per capire«, ki vsebujejo predvsem naloge slušnega razumevanja in obravnavanje različno dolgih slušnih besedil. V tem delu se pojavljajo tudi že sistematični prikazi uporabe jezika v komunikaciji (funkcije) in naloge, ob katerih učenci komunikacijsko »drilajo« oz. posnemajo sporazumevanje v italijanščini. Gre za primerno kratka besedila za uvajanje nove teme in nekoliko daljša za razvijanje zahtevnejšega slušnega in bralnega razumevanja. Jezik je pogovoren in naraven, posnet v naravnih okoljih, ter funkcijsko primeren za raven A1, učenci pa se bodo sčasoma privadili, da lahko razumejo le bistvo ali nekaj ključnih informacij.
- Zatem so 2-3 strani namenjene urjenju besedišča, pri čemer se izmenjujejo naloge za spoznavanje nadaljnjega besedišča, ter naloge za utrjevanje pasivnega in naloge za urjenje aktivnega besedišča, deloma tudi še z nadaljnjimi kratkimi slušnimi in bralnimi besedili.
- Sledijo 3-4 strani za slovnico, kjer ponovno lahko opazimo, kako so avtorji dosledno povezovali slovnične strukture z njihovo uporabo v komunikaciji, ter razvijali tako senzibilnost za zaznavanje struktur, kot tudi učenčevo slovnično pravilnost in komunikacijsko tekočnost pri uporabi jezika.
- V vsaki lekciji po slovnici sledi strani za izgovor in intonacijo, kar bodo slovenski učitelji najverjetneje izpuščali, saj slovenski učenci praviloma nimajo težav z izgovorom, vsekakor pa je smiselno uporabiti naloge ob slušnih posnetkih, ki navajajo učenca na pravilno intonacijo, ki pa je tudi za slovenske učence trši oreh, obenem pa se s tem utrjuje sporazumevalne vzorce.
- Sledita 1-2 strani spodbud za ustno in pisno sporazumevanje, kar deluje sicer malo, vendar gre za smiselne naloge (številne igre vlog) in pisanje krajših besedil (glede na zahteve SEJO), vsekakor pa je potrebno v ta namen dosledno izvajati interaktivne komunikacijske naloge tudi v predhodnih razdelkih lekcije.
- Vsako lekcijo zaključujejo: a) preglednica uporabnih fraz, b) dvostranski »dosje kultura« (korektno poimenovan, saj ne gre za "medkulturnost") in dvostranski test vse snovi lekcije, razdeljen na preverjanje teh sklopov: besedišča, slovnice in funkcij. V testu ni slušnega in bralnega razumevanja, saj sta ti receptivni zmožnosti obilno urjeni v predhodnih delih učne enote, vključno z »dosje kultura«. Poleg tega vemo, da aktivno (produktivno) znanje jezika predpostavlja znatno raven razumevanja.

Del z vajami (Eserciziario)

Ta (zadnji) del zvezka obsega po pribl. 8 strani oz. 22-28 nalog za vsako učno enoto. Naloge so namenjena za domače delo učenca in so urejene glede na razvijanje zmožnosti od receptivnih (slušno in bralno razumevanje) prek nalog za urjenje besedišča in slovničnih struktur do urjenja sporazumevalnih funkcij (razumevanje in aktivno zapisovanje celotnih govornih dejanj). Tudi v *Delu z vajami* je zadnja stran pri vsaki učeni enoti namenjena domačemu urjenju izgovora in predvsem intonacije znanih izrazov iz učne enote.

Zgoščenke (z zvočnimi in/ali video zapisi) ni na voljo kot priloge k učbeniku, pač pa si slušna besedila uporabnik (učitelj in učenec) naložita prek kode na sebi najustreznejši tehnični medij.

Zvočna besedila (87 zapisov, od tega cca. 30 kot del domačih nalog) se slišijo, kot že uvodoma omejeno, kot resnično naravna, saj govorci uporabljajo tudi dialekt, med njimi so tudi tujci, v ozadju so prisotni šumi ali drugi zvoki, nekateri govorijo tudi momljavače, hlastno, (pre)hitro ipd., kar približuje učbenik realni rabi jezika v Italiji in jih s tem pripravlja na test znanja na ravni A1 ob zaključku. Podobno velja za video posnetke, ki so dostopni na internih spletnih straneh (gl. uvodne odstavke te recenzije).

Tudi priročnik za učitelja z dodatnimi gradivi in testi ni na voljo v obliki papirnate publikacije, pač pa si ga učitelj bere in/ali naloži prek kode na sebi najustreznejši tehnični medij.

Doslej navedene lastnosti tega učbenika lahko znatno »glotodidaktično razbremenijo« učitelja, saj mu nudijo podporo na različnih področjih oz. pri ciljih, ki jih na področju učenja in poučevanje tujih jezikov sooblikujejo načela *Skupnega evropskega jezikovnega okvira* in učni načrti za italijanščino kot tuji jezik v RS (za srednješolsko izobraževanje), ter poučevanje/učenje današnjih generacij učencev, ki jim je »preklapljanje« med uporabo spletnih strani (tudi npr. prek pametnih telefonov ipd.) in poukom (in pri domačem delu) nekaj povsem domačega in samoumevnega.

Ker je **Nuovo Contatto A1** izrazito komunikacijsko zasnovan – morda najbolj dosledno in sistematično med učbeniki, ki so zadnjih nekaj let prisotni na tržišču – morda res ni več potrebno izpostaviti, da *niso* slovnične strukture tiste, ki določajo zaporedje, zasnovo in/ali dinamiko učnih enot, pač pa sporazumevalne vsebine, povezane s funkcijami jezika. To pomeni, da tudi ta učbeniški komplet *kljub izdatno prisotnimi* in odlično integriranimi razdelki za urjenje slovnične pravilnosti, sam po sebi ne more in *ne sme* služiti kot neke vrste »pedagoška slovnica«, splošni slovnični pregled ob koncu »Dela z vajami«, tj. na koncu učbenika to vlogo predstavlja zgolj v primerni »miniaturi«.

Pomembna odlika tega učbeniškega kompleta je, da je delež t. im. komunikacijskih nalog, ob katerih učenci urijo uporabo sporazumevalnih vzorcev in jezikovnih struktur za razvoj ustnega sporazumevanja in sporočanja na ravni A1, resnično dokaj visok. Če bo učitelj uporabljal ali za domačo nalogo dajal tudi video in ostale vsebine, ki jih nudi dostop preko kode, lahko rečemo, da bo proces učenja italijanščine kot J2 ali T1 ob tem učbeniku postal "multimedijski".

Ocena skladnosti učnega gradiva s sodobnimi spoznanji strok, ki opredeljujejo predmet, in metodično-didaktične ustreznosti

Iz doslej navedenega je razvidno, da je delovni učbenik **Nuovo Contatto A1** skladen s sodobnimi predmetno-didaktičnimi spoznanji: gre za gradivo, ki izhaja iz načel preudarnega komunikacijskega pristopa, z močnimi poudarki na razvijanju štirih zmožnosti in značilnih sporazumevalnih vzorcev, pri čemer se (dokaj sistematično) razvijajo tudi slovnične strukture in besediščni sklopi.

Po naravnosti na ciljno publiko ta didaktični komplet sicer ni zasnovan za srednješolce oz. gimnazijce, vendar pa obravnava snov ob temah, ki so takim učencem blizu. Velika večina tem nudi povsem primerna izhodišča, da jih učitelj z nekaj poklicne spretnosti aktualizira oz. priredi za potrebe svojih skupin učencev (gimnazijci vs. dijaki v srednjem strokovnem in poklicnem šolstvu).

Verjetno bo **Nuovo Contatto A1** našel privrženca celo med tistimi učitelji, ki menijo, da lahko predvsem razvijanje čvrstega slovničnega znanja daje učencu najtrdnjšo oporo za znanje tujega/drugega jezika, saj je slovnice v izobilju, vendar naj poudarimo, da so naloge za njeno urjenje preudarno zasnovane in umeščene v celoten proces. V starostnem obdobju 15-19 let je razvojno primerno, da učenci pridobivajo tudi »znanje o jeziku« in si z zakonitostmi pomagajo: v ta namen ta didaktični komplet povsem primerno izpolnjuje osnovne zahteve, vendar se priporoča, da učitelj nekatere strukture pogloblja tako, da jih primerja s slovenščino/angleščino in s tem utrjuje zavest o jeziku/-ih.

Prevladuje uravnoteženje med nezavednim usvajanjem jezika, toda slovnica je jasno eksplicirana in s svojo umeščenostjo in zasnovanostjo močno podpira razvijanje komunikacijske zmožnosti, tako naloge v učbeniškem delu kot v delu z vajami so uravnotežene med tekočnost in razvijanje natančnosti izražanja.

Avtorji prepuščajo raven uporabe materinščine ali npr. angleščine učitelju, razen pred prvo lekcijo, ko učencem pomagajo z dvojezičnim italijansko-angleškim osnovnim besednjakom glede organizacije poteka pouka. Ker gre za učbeniški komplet, ki ni nastal zgolj za potrebe slovenskih učencev, se razume, da ne more vsebovati poudarka na jezikovnih (morfosintaktičnih) vsebinah, ki so za slovenske učence iz različnih razlogov lahko še posebej težavne – nujno je, da tu nastopi učitelj, ki učencem pomaga s posebej pripravljenimi gradivi za te vidike.

SKLEP

*Delovni učbenik **Nuovo Contatto A1** je glede na 'Učne načrte za italijanščino' (kot jezik okolja, kot tuji jezik) primerno usklajen z učnimi cilji za poučevanje italijanščine kot jezika okolja in kot (drugega ali tretjega) tujega jezika v okviru gimnazijskih programov in programov srednjega strokovnega šolstva. Zasnovan je skladno z pedagoško-didaktičnimi spoznanji sodobne tujejezikovne glotodidaktike, jezikovno je ustrezen, didaktično-metodično dobro zasnovan in oblikovno dovršen. Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje torej priporočam, da **Nuovo Contatto A1** potrdi kot ustrezen za pouk italijanščine kot jezika okolja na (obalnem) dvojezičnem območju Slovenije in kot (drugega ali tretjega) tujega jezika v predhodno navedenih vrstah srednjih šol.*